

Panevėžio J.Miltinio dramos teatre atsiimdamas Seimo įsteigtą rašytojos, visuomenės ir politikos veikėjos Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medalį „Tarnaukite Lietuvai“, jauniausias laureatas istorikas, Vilniaus universiteto doktorantas anykštėnas Norbertas Černiauskas nepelnytai kuklinosi. Gal, sakė, dar per mažai nuveikęs, kad būtų vertas šio garbingo apdovanojimo. Jauno mokslininko pastangas žadinti patriotiškumą įvertino Anykščių rajono savivaldybė, pristačiusi jį nominacijai už pilietinę iniciatyvą valstybės stiprinimo labui. Kalbindamas 2013 metų laureatą, „Žalgiris“ bandė išsiaiškinti, kas ir kada nulemia, kokią poziciją jaunas žmogus užims gyvenime.

- Šiandien jaunimas sulaukia priekaištų, kad yra nepakankamai pilietiškas. Kritikos žeria ma mokyklai, kad ši nesugeba uždegti jauno žmogaus. Teikiant medalį „Tarnaukite Lietuvai“ buvai pristatytas Lietuvos kariuomenės istorijos žinovu, aktyviu Lietuvos šaulių sąjungos nariu, patriotinių sąskrydžių ir įvairių renginių iniciatoriumi. Kas pastūmėjo eiti tuo keliu? - „Žalgiris“ paklausė anykštėno Norberto ČERNIAUSKO.

- Viskas prasidėjo nuo vasarų, praleistų pas senelį Anykščių rajo-

ne, Trakinių kaime. Jis buvo paprastas žmogus, bet labai įdomiai pasakodavo apie smetonmetį. Jis kalbėdavo kaip kitos sistemos žmogus. Senelis ir užprogramavo mano pasirinkimą. Pasakodavo ir apie karą, kas kur važiavo, kas kur šaudėsi. Man, berniukščiui, tai buvo įdomu. Buvo kažkiek ir romantikos: senovė, istorikai tyrinėja praeitį, daro didžiulį kilnų darbą. Mokykloje jau nuo aštuntos klasės dalyvaudavau olimpiadose, konkursuose „Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę“ ir žinojau, kad studijuosiu istoriją.

- Nuo mokyklos buvai ir išlikai aktyvus Šaulių sąjungos narys. Kiek tau įtakos turėjo ši prieškarui buvusi itin populiari patriotinė organizacija?

- Kadangi domėjausi karyba, galvojau apie Karo akademiją. Bet traukė ir istorija. Bandydamas tai suderinti, atėjau į šaulius. Žinojau, kad gausiu karybos žinių, kartu galėsiu prisidėti prie šalies gynybos stiprinimo. Ir labai puikiai viskas susiderino. Šaulių sąjunga man davė konkretumo, kurio gyvenime labai prireikia. Prasiplettė akiratis, pradėjome organizuoti valstybinių švenčių, savanorių ir partizanų pagerbimo renginius. Mūsų kuopa vienijo šaulius nuo trylikamečių iki buvusių partizanų rezistentų. Pauglius traukia kariniai dalykai, jiems svarbu uniformos. O mūsų

kuopa žygius ir pratybas sugebėjo išnaudoti taip, kad jaunas žmogus pažintų savo krašto istoriją. Mūsų vadai buvęs mano gimnazijos direktorius Saulius Nefas ir Zenonas Mameniškis puikiai įsivaizdavo, ką galima padaryti iš jauno žmogaus. Ne vienas iš mūsų kuopos įstojo į Karo akademiją, dabar jie jau pūkūs karininkai. Bet yra ir dėstytojų, ir verslininkų. S.Dariaus ir S.Girėno Anykščių 1-ąją šaulių kuopą galima laikyti Lietuvos fenomenu. Nė vienas renginys Anykščiuose be šaulių neapsieina. Tokio aktyvumo kuopų turbūt daugiau niekur nėra.

- Papasakok, kaip tavieji Kurkliai tapo Vasario 16-osios sostine.

- Paprasčiausiai kilo idėja Vasario 16-ąją švęsti kitaip. Norisi, kad šventės, kaip liaudis sako, nebūtų „medinės“, dėl pliusiuko. Suprantama, Kurkliai jokia sostinė, mes šiek tiek „pritempėme“. Bet galvojome, kodėl ta diena turi būti švenčiama tik Vilniuje ar Laikinojoje sostinėje. Juo labiau kad Vasario 16-osios Akto signataras ir teksto autorius Steponas Kairys kilęs iš Kurklių. O aktas spausdintas Martyno Kuktos, kuris taip pat iš Kurklių, spaustuvėje Vilniuje. Jeigu prisiminsime 1949 metų Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos partizanų deklaraciją, pagrindinis teksto autorius vėlgi yra Kurkliuose

dirbęs mokytojas partizanas Juozas Šibaila. Taigi sąsajų buvo ne viena. Kaip istorikas mažiau, kokios šventės būdavo tarpukariu ir kaip jos vyksta dabar. Dažniausiai šiaandien pliusas dedamas „iš viršaus“, tarsi plauktų iš sovietmečio. Nėra giluminio supratimo, kad čia tavo valstybė, kad valstybė nėra vien valdžia, kad valstybė - ir valdžia, ir mes visi. Iš pradžių sekėsi gal ir sunkokai, bet šiomet jau mažai kuo reikėjo prisidėti, vietos bendruomenė pilna idėjų. Matau, kad valstybingumas gyvas, žmonės didžiujasi savo šalimi, tik reikia pajudinti, pradėti. Vasario 16-oji Kurkliuose tikrai yra didelė šventė.

- O kaip žmonės išjudinti, kad jie, kaip sakai, nebūtų „mediniai“?

- Svarbiausia, kad renginys nevaržytų atėjusio žmogaus. Kad nebūtų ribos, jog kažką daro valdžios atstovai. Aš prikišu pirštus tik tiek, kad priminčiau istoriją. Mes renkames signataro tėviškėje, vėliau paminime savanorius. Eisena tęsiasi nuo mokyklos iki partizanų kapų, paskui grįžtame į mokyklą, ten laužai, arbata, muzika. Kiekvienais metais stengiamės rasti kitokį šventės akcentą. Žmonių nebereikia įtikinėti, kviesti. Juk mūsų visų švenčių problema yra tai, kaip žmogus ateina ir kaip jis jaučiasi.

- Kurklių seniūnas Algimantas Jurkus sako, kad švenčių proga kurkliečių jau nebereikia raginti kelti trispalvių.

- Mūsų sumanymas buvo paprastas: jeigu jau esame Vasario 16-osios sostinė, tai reikia padaryti, kad tą dieną miestelis būtų vieninga Lietuvos vieta, kurioje visi gyventojai iškelia valstybinę vėliavą. Norėjome parodyti pavyzdį. Žinojome, kad vėliavas ne visi turi, nes jos kainuoja nepigiai, 60 litų. Už tiek žmogus gali dvi savaites pragyventi. Subūrėme rėmėjus, verslininkus, ūkininkus, medžiotojus, nupirkome 95 vėliavas, - tiek, kiek šiomet sukako Lietuvos nepriklausomai valstybei, surengėme eiseną ir įteikėme žmonėms. Kai dalijome, tai visi kone su ašaromis dėkojo. Kovo 11-ąją seniūnas džiaugėsi, kad Kurkliai atrodė visai kitaip.

- Garsus renginys „Trakinių partizanai“ - taip pat tavo iniciatyva? Kuo jis patraukia jaunimą?

- Turbūt tuo, kad jį stengiamės daryti kitaip. Vieną vasaros savaitgalį Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto keletas kurso draugų susirinko pas mane kaime. Vaikščiojome po apylinkes, kalbėjome su žmonėmis, rinkome duomenis, kur kokie partizanų bunkeriai buvo, kaip jie įamžinti. Pamanėme, kad nors, atrodo, partizanų istorijai skiriama nemažai dėmesio, bet visuomenei tai nėra labai įdomu. Vėl kilo idėja padaryti kitokį renginį, kad tai nebūtų vien pastovėjimas ar nusifotografavimas prie kryžiaus. Dabar pirmą rugsėjo savaitgalį vyksta sąskrydžiai, žmonės šiek tiek susipažįsta su istorija. Rengiamoje orientacinės varžybas, pasižymėjimo punktus susiejame su partizanų apygardomis, vyksta kūrybinės

dirbtuvės. Vieną kartą darėme Sibiro virtuvę. Apklausinėję tremtinius, ruošėme tokį patį maistą - virtinius su dilgėlėmis. Per kitas kūrybines dirbtuves kasėme partizanų bunkerį. Sako, 6-7 vyrai, kad jų neužtikty, iškasdavo bunkerį per naktį. Žymiai daugiau žmonių dirbome dvi dienas ir tai nepabaigėme. Užtat žinome, ką tai reiškia. Kai žengiamas žingsnelis arčiau istorijos, žmogus ją visai kitaip supranta. Į sąskrydžius susirenka 300-350 žmonių. Jų galėtų būti kur kas daugiau, bet mūsų tikslas kitoks. Siekiame formuoti istorinį supratimą, o ne kokią festivalį rengiamo.

- Ko reiktų, kad mūsų jaunimas būtų pilietiškas?

- Viskas, manau, po truputį gerėja. Vyresnių klasių moksleiviai, studentai jau tampa aktyvesni, negu, pavyzdžiui, aštuntojo dešimtmečio karta. Pristatydamas projektą „Misija Sibiras“ važinėju po dešimtis Lietuvos mokyklų. Moksleiviai pasako savo nuomonę, drąsiai klausinėja, filosofuoja. Man atrodo, kad pilietiškumą lemia ir mokykla, ir šeima. Gaila, kad ateina karta, kurių seneliai neturės ką papasakoti. Pasakos ne apie smetoninę mokyklą ar ūkininko gyvenimą, o kaip buvo kuriamas kolūkis. Ką žinos ir ką papasakos tas, kuris gimė penktą ar šeštą dešimtmetį? Tikrai ne tai, ką gali papasakoti gimęs trečiajame dešimtmetyje. Yra pavojus, kad ateina dalis jaunimo, kurio tėvai ir seneliai yra subrendę totalitarinėje sistemoje. Bijau, kad jaunuomenė tuo neužsikrėstų.

- Ruoši daktaro disertaciją apie nedarbą Lietuvoje prieškarui, nagrinėji to meto socialinę ekonominę politiką. Ko galėtume pasimokyti iš tarpukario Lietuvos?

- Yra tiesiog sektinų pavyzdžių. Reikia tik pavydėti to meto visuomenės aktyvumo: kiekviena miesteleje ar net kaime buvo įvairių organizacijų ir jų komitetų. Mums iki tos siekiamybės daug metų. Jeigu būtume tokie dabar, būtume nenugalimi. Gąsdinama, kad tokie laikai, kad visi linkę į individualizmą, į save, dėl to niekas nenori jungtis, burtis, ką nors bendrai veikti. Aišku, tiesos yra. Bet priežastis glūdi buvusioje sistemoje. Tos sistemos tikslas buvo išardyti bet kokias bendruomenes. Nes su pavieniu žmogumi lengviau susidoroti, negu su bendruomene. Demonstracijos, aptarimai fabriky kolektyvuose tebuvo fikcija, viskas buvo tik demonstruojama. Matome, kad daug kas atėjo iš to meto į dabartį. Sako, 20 metų praėjo, ką čia mes dabar kaltiname sovietmetį. Bet išsivalyti nuo tos sistemos yra gerokai sunkesnis darbas, neužtenka atkurti valstybines institucijas ir saugoti savo sienas.

- Na, o kuo skiriasi bedarbiai prieškarui ir dabar?

- Tuomet bedarbiai prašė darbo, o dabar prašo pašalpų. Ir valstybės politika buvo orientuota į žmonių aprūpinimą viešaisiais darbais, o ne į pašalpų mokėjimą.

Kalbėjosi Jaunius POCIUS

Specialus dienraščio „Respublika“ priedas

Sauliaus Venckaus nuotr.



Ir Kurkliai gali būti Lietuvos sostinė



Ilmanto Sidarevičiaus nuotr.

Tėvams ne vaikai našta, o valdžia

Valdžios atstovai mėgstą pamoralizuoti, kad Lietuvoje mažėja gimstamumas. Mėgsta dramatiizuoti, kad ateityje nebus kam uždirbti pensininkams pensijų. Nejuokinga, bet į eilę vietai darželyje gauti užrašytas naujagimis tą vietą gauna tik baigdamas gimnaziją. Nejuokinga, bet norinti dirbti mama (ar tėtis) vaiką anksti ryte turi važti į kitame mieste gale esantį darželį, į darbą važiuoti dar į kitą pusę. Nejuokinga, bet varšą darželiai užsidaro mažiausiai dviem mėnesiams, o tėvai geriausiai atveju turi tik mėnesį (dažniau - dvi ar tris savaites). Tėvams atostogauti ne kartu, o pamainomis? O kada šeimai pabūti kartu? Valdžios atstovai visada randa pasiteisinimų, kad trūksta ir pinigų, ir patalpų, ir to, ir ano. Bet tėvams ne pasiteisinimų reikia.

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDEJIMO apskritojo stalo diskutavo: Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narė Ieva KAČINSKAITĖ, Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto departamento Švietimo skyriaus vedėjas Džeraldas DAGYS, Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vedėja Gražina ŠEIBOKIENĖ ir Nacionalinio aktyvių mamų sambūrio valdybos narė Rasa PAULAVIČIENĖ. Diskusiją vedė Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Nenormalu, kad žmonės, turėdami šeimas, augindami vaikus, vis dėlto neturi kur tuos vaikus padėti, nors jiems reikia į darbą.

I.KAČINSKAITĖ: Sprendimas priklausau nuo finansavimo. Šiandien, turbūt visi žino ir Vilnius tai visą laiką akcentuoja, kad mums trūksta surenkamos gyventojų pajamų mokesčių (GPM) dalies. Vilniaus miestas surenka apie milijardą GPM, o gauna tik apie 310 mln. Mūsų poreikis yra kur kas didesnis, kalbant ne tik apie ikimokyklinių vaikų ugdymą, bet ir apie kitas problemas. Manau, jeigu Vyriausybė atsisųvėgtų į mūsų poreikį, iš tiesų skirtų didesnę dalį mūsų surenkamo GPM, daug problemų ir išsispresėtų.

G.JAKAVONIS: Kada ši problema atsirado? Sutinku, kad ne vakar ar užvakar, bet kur ta riba, nuo kurios štai šios problemos ypač suaktualėjo Vilniaus, Kauno miestuose?

I.KAČINSKAITĖ: Kauno miestas iš tiesų smarkiai skystis negalėtų, nes gauna apie 90 proc. surenkamo GPM, o Vilniaus miestas - 40 proc., tai šis paskirstymas, procentinė dalis vis kinta, kiekvieną Vyriausybę tiek tiek pakoreguoja po 1, 2 procentus, bet manau, kad nuo pat nepriklausomybės lai-

reikalavimai ir grupės pertvarkyti iš pradinės mokyklos yra daug sudėtingiau.

G.JAKAVONIS: Tai ta reforma, kuri buvo pradėta vykdyti, nedavė vaisių ar davė priešingą rezultatą?

Dž.DAGYS: Tikrai sąmoningai niekas nieko nebloginio, tiesiog tuo metu atsirado nauji mokyklų tipai, pradinės mokyklos, jie buvo populiariūs ir šiandien tebėra populiariaus. Tuo metu būtent taip buvo sprendžiamas ir tų mokyklų poreikis, nes buvo galimybė jas padaryti iš darželių, taigi taip ir buvo padaryta.

G.JAKAVONIS: Kodėl kitose Lietuvos vietose nėra taip smarkiai iškilusios šios problemos?

G.ŠEIBOKIENĖ: Ikimokyklinis ugdymas, viena vertus, yra pagalba vaikui ir jo ugdymas, kita vertus, yra labai glaudžiai susijęs su šeimų užimtumu, su socialine politika. Ne vien tik švietimo, bet ir darželių-mokyklų ir paskui, padidėjus ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičiui, tų įstaigų natūraliai pradėjo trūkti.



Gražina ŠEIBOKIENĖ
Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyriaus vedėja

ta labai daug šeimai palankių įstatymų, kurie skatino šeimas atsiimti vaikus iš darželių ir ugdyti juos namuose. Buvo įvairūs paramos šeimai įstatymai ir netgi mamoms buvo pažadėta, kad jos galės pačios ugdyti vaikus iki 8 metų, ir tada kaip tik pradėta gausiai imti vaikus iš darželių, mamos apsisprendė ugdyti juos namuose. Vilniaus mieste, kituose didmiesčiuose, ir matydami tai, kad kaimuose yra labai mažas vaikų, lankančių darželius, skaičius, negalime nusišalinti.

Juo labiau kad mes matome pasekmes to, jog vaikai dėl tėvų nedarbo, skurdo, dėl kitų problemų nelanko darželio ir negauna tikrai kokybiško ugdymo ankstyvoje vaikystėje. To rezultatai yra vis prastėjantys, ypač kaimo, mokinių pasiekimai. Kad miesto ir kaimo vaikų pasiekimai labai skiriasi, ir ne kaimo naudai, rodo tarptautinių ir nacionalinių mokinių tyrimų duomenys. Jeigu vaikas kelerius metus nelanko ikimokyklinės įstaigos, jo pasiekimai beveik trečdaliu prastesni už to, kuris lankė. Vadinasi, mes savotiškai nebegalime jau nusišalinti nuo šitos problemos, o turime galvoti, kaip ją spręsti padėdami visoms savivaldybėms.

Šiuo metu Švietimo ir mokslo ministerija visose savivaldybėse

yra atlikusi analizę, kokia yra ikimokyklinio ugdymo situacija. Matome, kad yra savivaldybių, kuriose vaikų, dalyvaujančių ugdymo procese, procentas nesiekia 20-ies. Tai labai mažas skaičius, jis susijęs su nedarbu, su kitomis problemomis, su atstumu, kurį reikia įveikti norint atvežti vaiką. Bet labiausiai taikoma praktika, kai vienas iš tėvų gali sau leisti gana ilgai būti su vaiku namuose tik todėl, kad kitas iš tėvų uždirba pakankamai, kad tam tikrą laikotarpį gali savo šeimą sąlygiškai išlaikyti ne skurdė. Tėtis sugeba išlaikyti mamą ir vaikus arba mamos sugeba padėti tėčiui likti ilgiau su vaikais namuose.

Kadangi mes vis dėlto neturime to pajamų lygio, koks yra tose šalyse, ir Lietuvoje per 30 proc. šeimų, kuriose yra du dirbantys tėvai ir du dirbantys vaikai, jau peržengia skurdo rizikos ribas, tai tikrai norėti tokio modelio ir bandyti jį taikyti yra neįmanoma. Todėl vis dėlto valstybė kiek įmanoma turėtų stengtis ne tikta investuoti į naujų darbo vietų kūrimą, bet ir kalbėti apie tai, kad kiek įmanoma aktyviau būtų sudaromos sąlygos tiems tėvams dirbti, nes du žmonės, auginantys vieną, du ar daugiau vaikų, tikrai nebesugeba išlaikyti šeimos.

Čia jau susiduriame su visai kita problema, su darželiais, kurie ilgai laiką, manau, labai sąmoningai savivaldos politikų buvo tiesiog ignoruojami. Per savo darbo laiką mes pastebėjome, kad prieš tai buvo taikoma praktika darželio problema stumdyti nuo vienu durų prie kitų. Ministerija sakė - čia savivaldybės reikalas, savivaldybės sakė - čia ministerijos reikalas.

G.JAKAVONIS: 15 metų laiko tarpas nuo 1997-ųjų, kai pastebėjote, kad vaikų atidavimas į šeimas neduoda rezultatų, su tikim, yra gauninai ilgas, kad būtų galima kaip nors spręsti šią problemą.

Tai kurioje vietoje - savivaldybėje, ministerijoje - strigo, dėl ko buvo tas laukimas, kuris pasibaigė tuo, kad rajone problemos liko neidentifikuotos.

G.ŠEIBOKIENĖ: Pamačiusi augantį poreikį, Švietimo ir mokslo ministerija pagal teisės aktų leidžiamas galias pradėjo ieškoti būdų padėti savivaldybėms. Pirmas žingsnis buvo Švietimo įstatyme įteisintas priešmokyklinis ugdymas, tai yra bent vienerių metų ugdymas iki mokyklos, kad visi vaikai galėtų bent vienerius metus dalyvauti priešmokykliniame ugdyme. Ir dar 2004 metais buvo įvestas priešmokyklinuko krepš-

elis, tai yra 4 valandų tikslinė dotacija savivaldybei, jeigu vaikas lanko priešmokyklinę grupę.

G.JAKAVONIS: Bet tai nedavė rezultatų.

G.ŠEIBOKIENĖ: Tai davė rezultatus, ir mes pamatėme, kad jeigu kaime išvis nebuvo darželių, tai bent ugdymo mokyklose pradėjo kurtis priešmokyklinio ugdymo grupės, kurios galėjo būti mišrios - ten galėjo ateiti ir šešiamečiai, ir jaunesni vaikai. Mes, matydami, kaip mažėja mokinių skaičius ir pradinį klasių mokytojai netenka darbo, savotiškai darėme ir tam tikrą socialinį pasąžą, nes pradinį klasių mokytojai galėjo gauti darbą, vietų mokiniui atsirado priešmokyklinukai, o vaikai prieš mokyklą galėjo gauti ugdymą ir lengviau pereiti į mokyklinę sistemą.

G.JAKAVONIS: Tuo metu, kada Lietuva tapo nepriklausoma, norėjosi, kad vaikai daugiau į šeimas grįžtų, buvo pradėtos daryti reformos. Bet tas nepavyko, darželiuose vietų trūksta, bandoma ieškoti sprendimų. Vaikai lyg ir norėtų į darželius, o darželių kaip ir nėra.

R.PAULAVIČIENĖ: Kalbant apie siekį palikti vaikus kiek įmanoma ilgiau šeimoje, tai jis tikrai yra sveikintinas, tik tai, deja, mūsų sąlygomis beveik neįmanomas.

Pažiūrėję į įvairias Europos Sąjungos šalis ir Skandinaviją pamatysime, kad ten yra labai šauniai taikoma praktika, kai vienas iš tėvų gali sau leisti gana ilgai būti su vaiku namuose tik todėl, kad kitas iš tėvų uždirba pakankamai, kad tam tikrą laikotarpį gali savo šeimą sąlygiškai išlaikyti ne skurdė. Tėtis sugeba išlaikyti mamą ir vaikus arba mamos sugeba padėti tėčiui likti ilgiau su vaikais namuose.

Kadangi mes vis dėlto neturime to pajamų lygio, koks yra tose šalyse, ir Lietuvoje per 30 proc. šeimų, kuriose yra du dirbantys tėvai ir du dirbantys vaikai, jau peržengia skurdo rizikos ribas, tai tikrai norėti tokio modelio ir bandyti jį taikyti yra neįmanoma. Todėl vis dėlto valstybė kiek įmanoma turėtų stengtis ne tikta investuoti į naujų darbo vietų kūrimą, bet ir kalbėti apie tai, kad kiek įmanoma aktyviau būtų sudaromos sąlygos tiems tėvams dirbti, nes du žmonės, auginantys vieną, du ar daugiau vaikų, tikrai nebesugeba išlaikyti šeimos.

Čia jau susiduriame su visai kita problema, su darželiais, kurie ilgai laiką, manau, labai sąmoningai savivaldos politikų buvo tiesiog ignoruojami. Per savo darbo laiką mes pastebėjome, kad prieš tai buvo taikoma praktika darželio problema stumdyti nuo vienu durų prie kitų. Ministerija sakė - čia savivaldybės reikalas, savivaldybės sakė - čia ministerijos reikalas.

Tiesiog bandėme kokiais nors

Siekis palikti vaikus kiek įmanoma ilgiau šeimoje mūsų sąlygomis beveik neįmanomas

Rasa PAULAVIČIENĖ
Nacionalinio aktyvių mamų sambūrio valdybos narė

Kodėl nebuvo tiek ilgai daroma ir delsiama, aišku, galima daug kalbėti, tačiau bet kokių atveju aš manytčiau, kad mes turime labai daug, jog išjudėjome iš mirties taško. Dabar jau galima kalbėti ir apie labai gražias intencijas, kurios buvo prieš pat rinkimus, kai buvo ketinama visas 8 valandas finansuoti iš savivaldos lėšų. O tai iš

principo jau leistų kalbėti apie privalomą ugdymą, priešdarželinį ugdymą vaikų, visų, kurie tikrai nori. Kalbant apie pačius tėvus, kurie susiduria su tokia situacija, man belieka tikrai paantrinti čia jau išdėstytoms mintims, kad didžioji dalis savivaldybių dangstosi prašymų ir sąrašinių pageidavimų skaičiumi, ir nuolat yra sakoma, jog mes patenkiname 100 procentų prašymų, tiek, kiek yra pateikta. Bet mes kaip organizacija iš tiesų galime pasakyti aibes kitokių pavyzdžių. Tarkim, keturių darželinio amžiaus vaikų mamų Darbo birža išsiuntė į darbą, o artimiausias darželis jos vaikams yra 20 kilometrų į priešingą pusę negu darbas. Na, tai tiesiog ir nelogiška, ir neracionalu, ir faktas, kad toks žmogus tikrai nerasys tų keturių prašymų. Tad galima sakyti, kad sistema tiesiog yra pasimetusi kažkur koridoriuose tarp finansavimo ir sprendimų paieškų, ir faktas, kad politikai tikrai nepradės judėti tol, kol patys žmonės nesupras, kad jiems paprastas savivaldybės privalėtų tą paslaugą teikti.

O dabar visą laiką buvo tokios pozicijos, kad aš atėjau, nusilenkiau, paprašiau, ir mano vaikai davė darželį. Koks stebuklas! Įsivaizduojate, aš gavau darželį ir vaikas dabar jau galės eiti į darželį, o aš galėsiu dirbti! Taip tikrai neturėtų būti, reikia, kad vieta privalomai būtų suteikiama pagal pageidavimą. Iš tiesų mes, kaip organizacija, ne tikta kalbame, mes siūlome tikrai labai racionalų sprendimo kelią ir pagrindinis jo principas būtų perkelti pinigų į patį paslaugos finansavimą, o ne į stogus, langus, keilius, konteinerius ir dar įvairiausias kitas priemones.

I.KAČINSKAITĖ: Aš nedirščiau ginčytis, nes nesu susipažinusi su rajonų problematika ir kalbėti apie atstumus nuo namų iki darželių negaliu.

Bet kalbant apie Vilnių, tai mes bandėme spręsti problemą skatinami atvykusius į Vilnių gyventi žmones, susikūrusias šeimas, auginančias vaikus, čia registruotis, mokėti mokesčius. Deja, ne visos šeimos, kurios nori vesti vaikus, yra čia užsiregistravusios ir moka mokesčius. O tai irgi sudaro didelės problemas steigiant naujas ikimokyklinio ugdymo vietas.

Bandėme kaip politikai šiek tiek diferencijuoti netgi kainas. Tiesiog bandėme kokiais nors

G.JAKAVONIS: Nors tradicijų ir nėra, ministerija vis dėlto skiria lėšų. Ar čia nėra klaida?

G.ŠEIBOKIENĖ: Ministerija programiniu principu pagal mokinių registre padidėjusių vaikų skaičių 2011-2012 metais kas ketvirtį skyrė papildomų lėšų teikimą mokinio krepšelio principą ir tuos pinigus pervesdama savivaldybei, taip skatinama savivaldybės plėsti darželių tinklą ir vietų skaičių. Tai savivaldybė turi, tiek pat galimybių plėsti savo tinklą, kiek ir privatus sektorius. Pastarasis gaudavo pinigų per savivaldybę.

G.JAKAVONIS: Būtų juokinga, jeigu nebūtų liūdna...

I.KAČINSKAITĖ: Labai gaila, kad taip yra, iš tiesų man pačiai labai didelė gėda, jeigu taip nutiko, ir tikrai galiu atsiprašyti visų mūsų vardu. Dabar jau Vilniaus miesto savivaldybėje veikia elektroninė sistema, kad tas poreikis atitiktų

Tai nereiškia, kad mes remiam tik privatų sektorį, tiesiog buvo paprastas krepšelis, vienodas įrankis visiems, kurie ateina į talką plėtomai ikimokyklinį ugdymą.

R.PAULAVIČIENĖ: Bet iš tiesų tai ne tikrai įrankis, tai didžiulė pagalba ir pačioms savivaldybėms. Kalbant paprastai, pinigai yra skiriami vienam vaikui, jie eina paskui vaiką. Jeigu aš vaiką vedu į valstybinį darželį, tai tie pinigai nueina tenai, jeigu aš vedu į privatų, tai nueina į privatų. Jeigu schemą dar labiau supaprastintume, tiek privatus darželio, tiek valstybinio darželio kaina iš principo yra panaši, ji niekuo nesiskiria. Tik tiek, kad valstybiniam darželyje jos pagrindą sudaro savivaldybės pinigai, o privačiame tėvai patys susimoka tą dalį.

Pratęsiant mintį apie norą lėšas perkelti iš statybų finansavimo į paslaugos teikimą tam, kad atsirastų dar daugiau darželių. Mes kalbame apie latvių, estų puikiaiusiai taikomą Skandinavijoje gimusių schemą, kai savivaldybė, neturėdama galimybių patenkinti prašymo visiems ateinančioms metams, leidžia mano savivaldos krepšelį, tai yra tą dalį arba dalį tos dalies, tarkim, iš 800 litų, Vilniaus savivaldybės skiriamų valstybiniam darželiui, 500 litų išsinešti į privatų verslą tol, kol mato, kad vaikai neatsiras vieta darželyje toje teritorijoje arba artimiausioje aplinkoje.

G.JAKAVONIS: Iš kur žadate gauti pinigų?

Dž.DAGYS: Iš tikrųjų pinigų mums reikia, ir jeigu bent jau biudžetas nemažėtų, kaip šiuo metu sumažėjo 10 procentų, t.y. 149 milijonais, iš tikrųjų mes turėtume tų pinigų pakankamai bėdoms spręsti.

Taigi pirmiausia statytume naujas įstaigas ir steigtume naujas grupes esamose patalpose. Mes turime ir tam tikrą rezervą, kur galėtume įsteigti naujas grupes, tačiau tam irgi reikia finansavimo, nes naujos grupės steigti, patalpos pritaikyti reikalingi labai nemaži pinigai. Pagal higienos normas ikimokyklinio ugdymo grupė privalo turėti ir atitinkamus praustuvus, ir sanitarinius mazgus, ir visa kita, ko negalime įrengti neturėdami lėšų.

G.JAKAVONIS: Turėjome Vilnių, Europos kultūros sostinę, planus, susijusius su Gugenheimo muziejumi, o štai bent pokalbį apie darželius, tai ir neatsimenu.

G.ŠEIBOKIENĖ: Siūlyčiau, kad mūsų pokalbis kryptų ne į politiką, o į paiešką, kaip mes galėtume realiai spręsti problemas. Turbūt nelabai svarbu, kaip mes įvardysime politines jėgas, svarbu, kad mes išties eitume į priekį.

G.JAKAVONIS: Sutikit, kad prie tarybų valdžios nebuvo tokių dalykų.

G.ŠEIBOKIENĖ: Nes šeima buvo nušalinta nuo vaikų ugdymo.

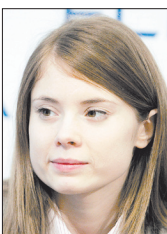
R.PAULAVIČIENĖ: Vaikus apsimokėjo ugdyti įstaigose.

G.ŠEIBOKIENĖ: Taip, buvo gamyba ir vaikas nebuvo šeimos dalis, į vaiką buvo žiūrima kaip į būsimą darbo jėgą. Ir dabar mes, išties puoselėdami šeimos vertybes, grąžiname vaiką į šeimą. Bet šeima turi išgyventi iš kažko, šeimai reikia spręsti savo išgyvenimo problemas, todėl jina galvoja, kaip išieiti į darbą. Jūs minėjote ugdymo rėtume juos pranešti, turime darželyje vietą pagal jūsų prašymą, rašytą tada ir tada.

G.JAKAVONIS: Būtų juokinga, jeigu nebūtų liūdna...

I.KAČINSKAITĖ: Labai gaila, kad taip yra, iš tiesų man pačiai labai didelė gėda, jeigu taip nutiko, ir tikrai galiu atsiprašyti visų mūsų vardu. Dabar jau Vilniaus miesto savivaldybėje veikia elektroninė sistema, kad tas poreikis atitiktų

Vilniečiai neturėtų problemų, jeigu vaikų į darželius nevėstų tie žmonės, kurie yra atvažiavę iš kitų miestų ir nėra čia prisiregistravę



Ieva KAČINSKAITĖ
Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narė

problemą nepavyko. Ar čia irgi egzistuoja problema, ar aš esu neteisingai informuotas?

Dž.DAGYS: Vilniuje iš tikrųjų yra įsikūrusių gana nemažai privačių darželių.

G.JAKAVONIS: Bet neišsprendė jie tos problemas...

Dž.DAGYS: Vilniuje įsikūrė 40 privačių įstaigų, bet problemos sprendimas yra galbūt tas, kad tos įstaigos įsikūrė mažos, tai yra vienos, dviejų darželinukų, mažylių grupių. Jose šiuo metu ugdoma 1800 vaikų. Didelių įstaigų įkurti jie neturėjo galimybių, nes didelės įstaigos reikalingos didelės patalpos, kurias ne taip jau lengva surasti.

Initiatyva sudaryti galimybes steigti privačiam kapitalui iš tikrųjų yra labai gera. Kol kas matome mažų įstaigų tendenciją, o kas ten žino, ateityje galbūt ir būtų galima tikėtis iš to ir naujų statybų, ir didesnių įstaigų.

Naujoms grupėms steigti, patalpoms pritaikyti reikalingi labai nemaži pinigai

Džeraldas DAGYS

Vilniaus miesto savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto departamento Švietimo skyriaus vedėjas



G.ŠEIBOKIENĖ: Pagal oficialius statistinius duomenis ištisus metus pasidžiaugti, kad Vilniaus mieste yra proveržis. Vadinasi, iš tikrųjų tos pastangos ne veltai.

Nuo 2011 metų sausio 1 dienos yra įvestas 4 valandų krepšelis ir ikimokyklinio amžiaus vaikams, tai yra visiems vaikams, kurie lanko darželį nuo gimimo iki mokymų pradžios, ir dar kitos priemonės, tokios kaip higienos normų supaprastinimas. Statybos įstatymo kai kurių nuostatų pakeitimas, kad steigiant darželį nereikia keisti pastato ir patalpų paskirties.

Tai buvo didžiulis palengvinimas steigiantiems tiek valstybinėms, tiek nevalstybinėms įstaigoms. Visa tai davė rezultatą, kad pastaruosius dvejus metus Lietuvoje atsirado 52 įstaigos daugiau, o Vilniaus mieste atsirado jau 40 įstaigų.

Matyt, rajonuose gyvenantys žmonės dar vangiai rodo iniciatyvą steigti privatų verslą arba darželį savo namuose ar kitose patalpose. Dar, matyt, nėra tokios tradicijos pas mus, kad būtų privačios įstaigos, ypač švietimo.

G.JAKAVONIS: Nors tradicijų ir nėra, ministerija vis dėlto skiria lėšų. Ar čia nėra klaida?

G.ŠEIBOKIENĖ: Ministerija programiniu principu pagal mokinių registre padidėjusių vaikų skaičių 2011-2012 metais kas ketvirtį skyrė papildomų lėšų teikimą mokinio krepšelio principą ir tuos pinigus pervesdama savivaldybei, taip skatinama savivaldybės plėsti darželių tinklą ir vietų skaičių. Tai savivaldybė turi, tiek pat galimybių plėsti savo tinklą, kiek ir privatus sektorius. Pastarasis gaudavo pinigų per savivaldybę.

G.JAKAVONIS: Būtų juokinga, jeigu nebūtų liūdna...

I.KAČINSKAITĖ: Labai gaila, kad taip yra, iš tiesų man pačiai labai didelė gėda, jeigu taip nutiko, ir tikrai galiu atsiprašyti visų mūsų vardu. Dabar jau Vilniaus miesto savivaldybėje veikia elektroninė sistema, kad tas poreikis atitiktų

tėvų lūkesčius, kad būtų surašyti prioritetai darželiai, o nereikėtų važiuoti iš vieno miesto galo į kitą miesto galą.

R.PAULAVIČIENĖ: Jūs bandomėte pritraukti tą lūkestį toje elektroninėje sistemoje, o ką darysite su 280-uoju vaikų, kuris bus tame penkių prioritietinių darželių sąraše, bet nė viename iš penkių jam nebus vietos?

I.KAČINSKAITĖ: Prisimin-kime jau aptartus finansavimo dalykus, tuos mokesčius ir visa kita. Mano nuomone, šiandien vilniečiai neturėtų problemų ir visi vaikai turėtų vietas darželiuose, jeigu vaikų į darželius nevėstų tie žmonės, kurie yra atvažiavę iš kitų miestų ir nėra čia prisiregistravę.

G.JAKAVONIS: Problema lyg ir makame visi, bet ką daryti, kad jos nebūtų?

Dž.DAGYS: Taip, iš tikrųjų mes esame numatę ir priemones šią problemą išspręsti. Pirmą, tai naujų įstaigų statyba.

G.JAKAVONIS: Iš kur žadate gauti pinigų?

Dž.DAGYS: Iš tikrųjų pinigų mums reikia, ir jeigu bent jau biudžetas nemažėtų, kaip šiuo metu sumažėjo 10 procentų, t.y. 149 milijonais, iš tikrųjų mes turėtume tų pinigų pakankamai bėdoms spręsti.

Taigi pirmiausia statytume naujas įstaigas ir steigtume naujas grupes esamose patalpose. Mes turime ir tam tikrą rezervą, kur galėtume įsteigti naujas grupes, tačiau tam irgi reikia finansavimo, nes naujos grupės steigti, patalpos pritaikyti reikalingi labai nemaži pinigai. Pagal higienos normas ikimokyklinio ugdymo grupė privalo turėti ir atitinkamus praus-

tuvus, ir sanitarinius mazgus, ir visa kita, ko negalime įrengti neturėdami lėšų.

G.JAKAVONIS: Turėjome Vilnių, Europos kultūros sostinę, planus, susijusius su Gugenheimo muziejumi, o štai bent pokalbį apie darželius, tai ir neatsimenu.

G.ŠEIBOKIENĖ: Siūlyčiau, kad mūsų pokalbis kryptų ne į politiką, o į paiešką, kaip mes galėtume realiai spręsti problemas. Turbūt nelabai svarbu, kaip mes įvardysime politines jėgas, svarbu, kad mes išties eitume į priekį.

G.JAKAVONIS: Sutikit, kad prie tarybų valdžios nebuvo tokių dalykų.

G.ŠEIBOKIENĖ: Nes šeima buvo nušalinta nuo vaikų ugdymo.

R.PAULAVIČIENĖ: Vaikus apsimokėjo ugdyti įstaigose.

G.ŠEIBOKIENĖ: Taip, buvo gamyba ir vaikas nebuvo šeimos dalis, į vaiką buvo žiūrima kaip į būsimą darbo jėgą. Ir dabar mes, išties puoselėdami šeimos vertybes, grąžiname vaiką į šeimą. Bet šeima turi išgyventi iš kažko, šeimai reikia spręsti savo išgyvenimo problemas, todėl jina galvoja, kaip išieiti į darbą. Jūs minėjote ugdymo rėtume juos pranešti, turime darželyje vietą pagal jūsų prašymą, rašytą tada ir tada.

Parengė Živilė KVARACIJEIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje www.suzalgiriu.lt



Antano Poškos misija - nešti žinią apie Lietuvą

Vargu ar surastume tarp tautiečių tokį žmogų, kuris per savo 89-erius gyvenimo metus būtų aplankęs 75 valstybes, bendravęs su 120 tautų žmonėmis, patyręs atradimų ir praradimų, išgyvenęs tremtį, o grįžęs į Vilnių gyvenęs kukliai ir toliau tęsęs savo pasirinktą šviečiamąją misiją. Toks žmogus buvo Antanas Poška (1903-1992), kuris, deja, per savo ilgą gyvenimą ne visada ir ne visų liko suprstas ir įvertintas.

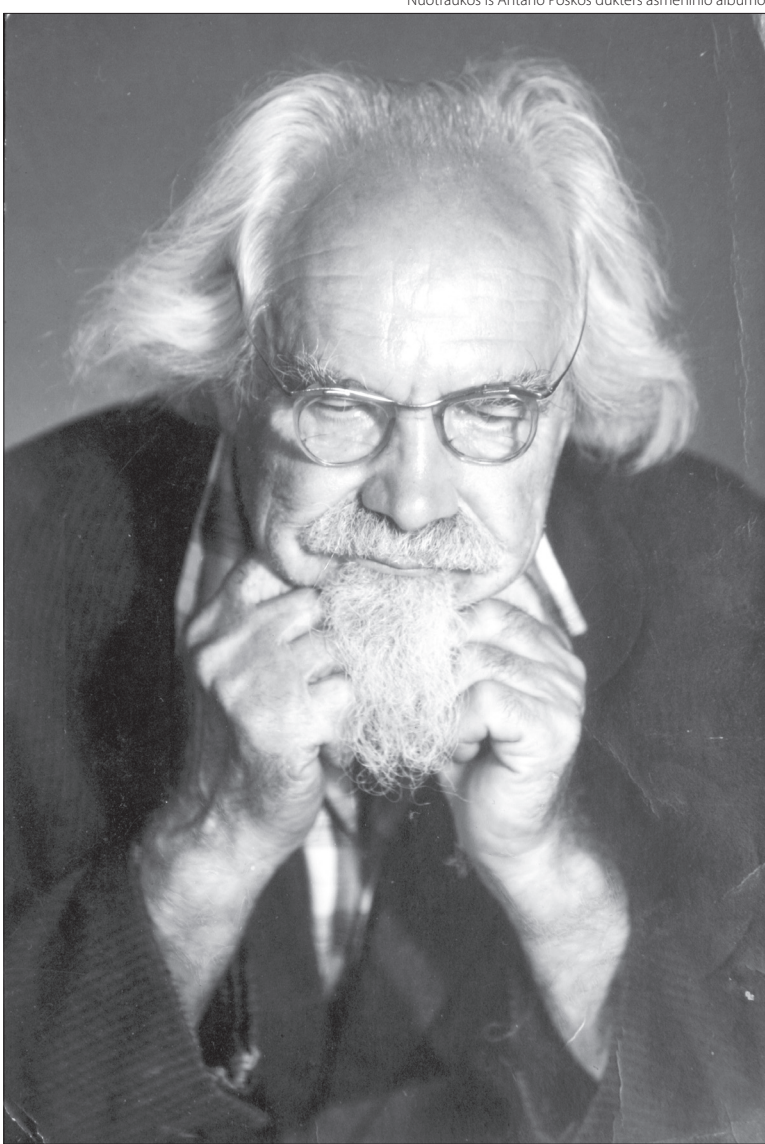
R Giedrė MILKEVIČIŪTĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Taip jau atsitinka, kad vienu abejotini veiklos nuopelnai be saiko propaguojami, o kitų likimas - tyliai ir kantriai laukti savo šlovės valandos, kuri neretai ateina pavėluotai. Šiemet kovo mėnesį minime vieno žinomiausių lietuvių keliautojo, antropologo, esperanto kalbos žinovo ir publicisto 110-ąjį gimtadienį. Šio žmogaus nuopelnai ir išmintis, jam gyvam esant, įvertinti kukliai, nors jo anksti pradėta šviečiamoji lietuviybės propagavimo misija verta kur kas daugiau. O ką jau kalbėti apie jo užgyventus turtus - tūkstančius prirašytų puslapių kelionių įspūdžių, pasvarstymų apie gyvenimo prasmę ir tikslą, antropologinių tyrinėjimų aprašymų ir kt. Kai atrandi ir perskaitai tuos tekstus, suvoki ir jo plunksnai priklausančius žodžius: „Ne normos ir formos sudaro gyvenimą, bet amžinas ieškojimas ir siekimas naujo, nesuvaržyto jokiais apibūtinimais... Tai ir yra tikroji kūryba“. Ir dar derėtų pridėti - laisvė.

A.Poška, savo didžiąsias keliones po pasaulį pradėjęs tuomet, kai 1918 m. nepriklausomybė atgavusi Lietuva buvo dar mažai kam pasaulyje žinoma valstybė. Tad jo pirmieji žygiai ir buvo skirti Lietuvos populiarinimui pasaulyje, jam praverė dar vaikystėje savarankiškai išmokyta esperanto kalba, kuri leido laisvai bendrauti su įvairių tautybių žmonėmis.

Gyvenimas ir yra kelionė

Kas kitas geriausiai gali įvertinti A.Poškos gyvenimo universitetus, jei ne jo bendraminčiai - keliautojai. Antradienį Vilniaus edukologijos universitete, kuriam prieš penkerius metus duris atvėrė keliautojo ir mokslininko vardu pavadinta auditorija, ir buvo prisimintas šio išskilaus žmogaus jubiliejinis 110-asis gimtadienis. Ši konferencija veikiau buvo jį pa-



Nuotraukos iš Antano Poškos dukters asmeninio albumo

žinojusių bei dideliu kūrybiniu palikimu susižavėjusių žmonių susibūrimas, kurio pagrindinis motyvas ir buvo pokalbis apie keliones, jų prasmingumą, nepasotinamą pažinimo džiaugsmą. Lietuvos keliautojų sąjungos prezidentas Algimantas Jucevičius pasidžiaugė pačia didžiausia dovana A.Poškos jubiliejui - sąjungos iniciatyva parengtomis ir per kelerius metus išleistomis aštuoniomis A.Poškos knygomis „Nuo Baltijos iki Bengalijos“... Visų knygų viršelyje išrašyti labai prasmingi dar 1972 m. po žygio motociklais po Kaukazą parašyti autoriaus žodžiai, kurie ir buvo šviesuolio gyvenimo credo: „Kelionę planuoti - džiaugsmas. Kelionę vykdyti katorga. Kelionę prisiminti - visa ko atpildas. Faktiškai gyvenimas ir yra kelionė... Keliauti reiškia nusipurtyti visas kasdienines, menkavertes, ydingas dulkes, pamiršti smulkmenas, o kartais ir stambesnes intrigėles, atsinaujinti ir papildyti savo vidinį aš - tapti didesniu žmogumi“.

Tie A.Poškos kadaise parašyti žodžiai įstrigo ne vienam kelionių

virusą pasigavusiam žmogui. A.Jucevičiaus iniciatyva pasirūpinta, kad kūrybinis keliautojo palikimas, įstrigęs ir tarpukario laikotarpiu, ir sovietmečiu, pagaliau būtų surikiuotas į aštuonetą knygų ir išleistas. „Mūsų tikslas buvo pagarsinti tikrai daug nusipelnusio žmogaus nuopelnus Lietuvai. Tai kelių jo sekėjų triūsas, - aiškino A.Jucevičius. - Labai pravertė bibliotekininko Albino Degučio, daugelį metų kaupusio straipsnius ir literatūrą apie sodo kaimyną, pagalba. Prisdėjo ir keliautojo giminitais bei jo archyvų tvarkytojas Augustas Kubilius, parūpinęs fotografijų, o redagavimo be atlygio ėmėsi A.Poškos kelionės motociklais į Kaukazą bendražygė Birutė, kuri tūkstančius nelengvų kilometrų įveikė kartu su vyru anapus išėjusiu istoriku ir politiku Gediminiu Ilgūnu“.

„A.Pošką drąsiai galima vadinti Lietuvos ambasadoriumi daugelyje šalių, nes jis skleisdavo žinią apie savo gimtinę, kurios visur ir visada ilgėdavosi“, - įsitikinęs A.Jucevičius.

„Requem“ visiems troškusiems sugrįžti

Ištvirti ir nepalūžti pačiais sunkiausiais gyvenimo momentais A.Poškai padėjo jo tvirtas charakteris, nuolatinės gyvenimo ir tikėjimo tiesų paieškos. Jis domėjosi Rytų religija ir filosofija, buvo indų šviesuolio Rabindrano Tagorės garbintojas ir jo kūrybos vertėjas į lietuvių kalbą. Kai su žmona Marija ir tremtyje gimusia duka Laimute grįžo visam laikui į Lietuvą, dėl „jogiško“ gyvenimo būdo ir minčių jam būdavo nuolat priekaištaujama, todėl sovietmečiu ir neskubėta leisti jo knygų. O jis rašė, ir rašė daug. Tik 1970 m. pasirodė jo knyga „Kalnai lieka rymoti“, dar po aštuoniolikos metų - vertinga studija „Indoeuropiečių istorijos pėdsakais“, dar po metų „Vagos“ leidyklos išleista maža lyrinių miniatiūrų knygelė „Requem“.

Ši kukli knygelė, išleista likus vos trejiems metams iki šviesuolio gyvenimo saulėlydžio ir skirta ne tik autoriaus asmeniniams skauduliams ir jausenai tremtyje, bet ir „tiems, kurie amžinai užmigo ištrėmimo ir nesulaukę grįžimo dienos ilsisi toli nuo taip trokštos dar nors vienintelį kartą išvysti Tėvynės“. Autorius knygelės pradžioje prisipažįsta: „Į gyvenimą pažvelgiau chaotiškai, diktuojamas momento ir tošėlės talpos“. Jis kiek suabejoja, ar visi galės suprasti, pajusti tuos minties blykstelėjimus, aiškias priešybes ir tą jo „minčių ir nuotaikų simfoniją“.

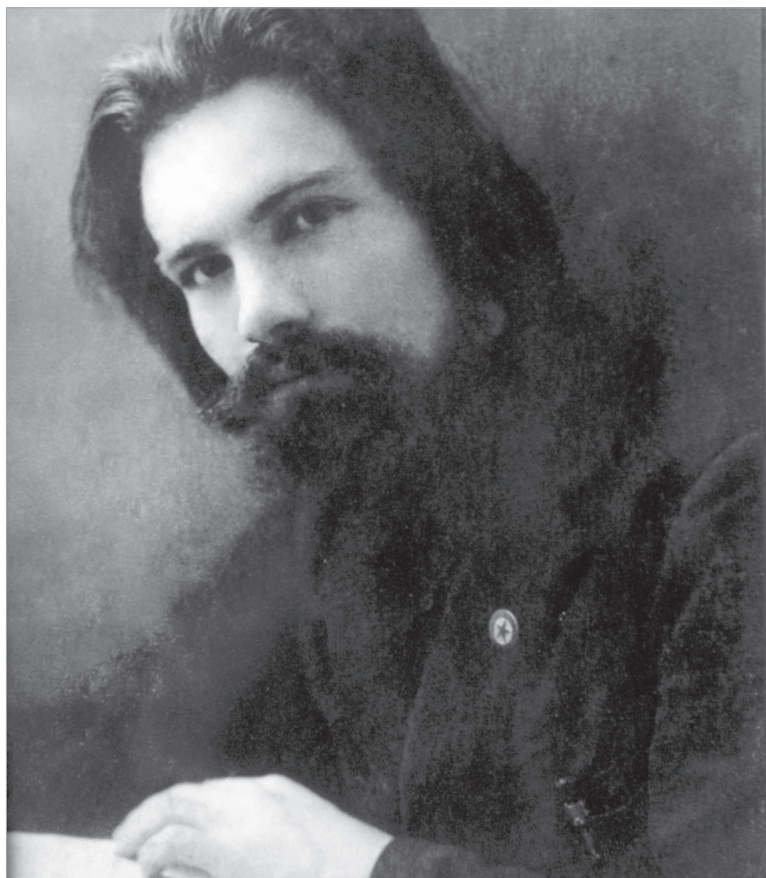
Komijos lageryje, būdamas visiškai nusilpęs, lietuvis rado prieiglobstį savotiškame urve ir ten, iš sutaupyto žibalo pasidaręs lemputę, pasiklojęs samanų, ant beržo tošies atplaišų pradėjo rašinėti. Štai kelios eilutės iš knygelės: „Pamilau tave, šaltoji šiaure... Pamilau todėl, kad tavo svilinantieji vėjai, neišbrendami sniegynai ir klaikiosios pūgos bei nuodingieji rūkai išmokė mane branginti ir mylėti mano Tėvynės darganotus

pavasarius su jos rudens purvais ir šaltomis vasaromis“...

„Requem“ lyrika - fenomenali ir unikali tuo, kad lietuvių literatūroje neturi analogų, rašytų ant beržo tošies. Ir dar... Tai ir šiandien, sumaterialėjusiam pasaulyje, verti dėmesio apmąstymai apie žmogaus gyvenimą, jo tikslą žemėje ir tikėjamą geresnę ateitimi.

Sugrįžimas į gimtinę

Nepaprasto likimo ir poetiškos sielos žmogus, nepailstantis keliautojas ir mokslininkas 1959 m. grįžęs į Lietuvą su šeima apsigyveno Antakalnyje. Jis mėgdavo susitikti su jaunimu, visais, kuriuos tik domino jo kelionės, buvo puikus pasakotojas. Kelionių viruso neatsikratė ir grįžęs į gimtinę: su profesoriumi Tadu Ivanausku vyko į gamtos rezervatą „Tigrų Balka“ Tadžikijoje, autostopu nukako į tuometinį Leningradą ir Moldaviją, 1972 m. motociklais nuriėdė į Užkaukazės respublikas, po metų aplankė savo tremties vietas Komijoje... O kur dar etnografinės ekspedicijos po Lietuvą, į kurias imdavo ir savo dukrą. Laimutė Poškaitė-Kisielienė, žinoma choreografė ir Vilniaus edukologijos universiteto dėstytoja, džiaugiasi, kad atsirado jos tėvo sekėjų ir jo palikimo puoselėtojų. Šioje aukštojoje mokykloje, kurioje skaitė paskaitas ir pats šviesuolis, įsteigta jo vardo auditorija, o rudenio pabaigoje Keliautojų sąjunga planuoja surengti ekspediciją į Indiją - vietas, susijusias su lietuviškuoju Odiseju vadinamo žmogaus vardu. „Kitaip ir negalėjo būti, nes mano tėtis, buvo šviesi asmenybė. Gaila, kad savo veiklos įvertinimo jis sulaukė labai vėlai, nes jo gyvenimo filosofija ir rašiniai netiko sovietinių valdininkų ir leidėjų skoniu, nes tuomet reikėjo rašinių apie komunizmo idealus, o ne apie žmogiškąsias vertybes, humaniškus dalykus. Tai buvo žmogus, patyręs ir rojų, ir pragarą, ir meilę bei dvasios nušvitimą“.



Antanas Poška 1925 m. Kaune

► Biografijos štrichai iki sugrįžimo į Lietuvą

- Antropologas, keliautojas, rašytojas, vienas pirmųjų lietuvių esperantininkų gimė 1903 m. kovo 10 d. Gripkeliuose, Pasvalio valsčiuje.
- Kauno universitete studijavo mediciną (1926-1929 m.), Bombėjaus universitete - antropologijos studijas (1931-1933 m.).
- Kelionės ir ekspedicijos: 1925 m. kartu su dviem bičiuliais dviračiais apvažiuoja Lietuvą, 1928 m. motociklu apvažiuoja Baltijos jūrą, 1929 m.

su pakeleiviu Matu Šalčiumi išvyksta į Indiją per Europos ir Azijos šalis.

- Po studijų Bombėjaus universitete 1934 m. dalyvauja ekspedicijoje į Baltistaną, apsilanko Nepale. 1935 m. ekspediciją į Birmą, Andamanų ir Nikobarų salas dalyvis.
- Į Lietuvą grįžta 1936 m. per Afganistaną, Iraną, Iraką, Turkiją (šioje šalyje buvo areštuotas įtarus, kad yra užsienio šnipas).
- 1937-1945 m. gyveno ir dirbo Kaune, vėliau Vilniuje: išrenkamas

Esperantininkų sąjungos pirmininku, išleidžia pirmuosius du toms iš knygų serijos „Nuo Baltijos iki Bengalijos“, paskiriamas Švietimo liaudies komisariato bibliotekų skyriaus vedėju.

- 1945 m. birželio 28 d. už tai, kad priešinosi lietuviškos literatūros pašalinimui iš bibliotekų, areštuojamas ir ištremiamas penkeriems metams į Komiją, o vėliau į Vidurinę Aziją.

- 1959 m. grįžta į Lietuvą...